

ACTINIA polymorpha.

En Sæ-Pung.

Beskreven ved

Johan Ernst Gunnerus.

Denne er funden i Sæen ved Stadsboigden saavel som og ved Hammeren i Nordland. Den sidder altid fast med den nederste Ende til løse Stene, saasom den, der Tab. VII. Fig. 4. er aftegnet, eller og til store Muslinger, og især den almindelig bekiendte Art deraf, som paa Norst kaldes Kraakesticell (*), hvorpaa de 3. findes, som Fig. 1., 2. og 3., paa samme Tavle, forestille: Og er man ikke i Stand til at rive Dyret deraf med Magt, uden at sønderrive det; dog kan det skille sig selv deraf, endskiont jeg ikke har seet saadant at skee, uden naar man først havde løsnet lidet af Grundfladen ved en Kniv, og siden øset stærkt Brændeviin derunder. Det er altid rundt, men ellers er dets Skikkelse meget foranderlig. Undertiden ligger det sammen-

DD 5

frum

(*) *MYTILUS edulis.*

x *Pin. Gmelins iudicium ap. Lincii N. 1758*
B. 2/172 for thes. plant. Gunn. ap. Actinia
plumosa.

krummet i Folder og Rynker, neden til buget, oven til smale med et aflangt Hul oven i (T. VII. Fig. 4.). Men undertiden strekker det sig ud, i Særdeleshed, naar det vil udbrede sine Føleredskabe (*), saa at det bliver nu oven til rundt og tykt, og neden til indknebet som et Hoved eller en Hætte. (T. VII. Fig. 3.). Nu næsten jevntykk med en udbredt og tunget Rand oven til, og en og anden lige Linie langs ned efter (Fig. 1.), nu igjen næsten kegelformig med et rundt Hul i den smale Ende (Fig. 2., a.) og i alle disse Tilfælde er det overalt ganske glat.

Grundfladen, som sidder fast, er heller ikke af en Skikkelse, men breder sig meer og mindre ud over Stenen, eller det, det sidder fast ved, og beqvemmer sig derefter paa adskillig Maade, saasom de forskjellige Aftegninger noksom udvise.

Skindet er skiort og brister lettelig i ru, naar man trykker noget haardt derpaa. Af hvilken Aarsag der undertiden i samme saaes hist og her en Hob smaa Hul, hvor igiennem ikke alene Bandet udvældede i lange fine Straaler, men endog Dyrets smaa Earne.

Farven

(*) Tentacula.

Farven er brunrød, og seer derfor Skinder, formedelst sin myge og glatkin-
nende Bessaffenhed, det derhos har, næsten
ud som brunrød Floiel, naar man noget
derfra seer det an.

Dyret har 2de' Slags Soleredskabe, som det undertiden skyder frem, da de ellers ere saa aldeles skjulte, at man seer intet Tegn dertil. Det ene Slags bestaaer af et tynt lodagtigt Bæsen af Rød- Farve, som det neden fra, efterat det har udvidet sin øverste Åbning, fremskyder for det meste i en Runding; saa at der er en dyb Åbning i Midten, der gaaer ned til Munden. Dette Bæsen har i sin øverste Rand saavelsom et lidet Stykke ned efter paa sin indere Side uendelig mangfoldige, tæt ved Siden af og neden for hinanden siddende, korte, fine, rød- og hvid- spættede og grenefulde Filamenter. Dette Legem viiste sig dog ikke heller altid paa en Maade; thi undertiden breddedes det samme saaledes ud, at man saaer intet uden Filamenterne alene, som da udgjorde en Overflade af adskillig Skikkelse, uden at see nogen Hule i Midten af dem alle, saasom T. II. Fig. 2., b og c forestiller Sagen, ved hvilken sidste, nemlig lit. c, er at mærke, at den afbilder en liden Unge, der, tilligemed a, sad fast ved den
store

store Pung, som b viser. Hoorledes den seer ud, naar den er i Begreb med at fremstøde disse Føleredskabe, kan sluttes af T. II. Fig. 3. som forestille kun endeel af Filamenterne, uden at see noget til deres Godstykke. Undertiden lagde Dyret dette Legem i langs efter gaaende Folder, i Enden af hvilke Filamenterne faaes, og paa denne Maade faaer det ud som det bestod af flere store, og, af mindre sammensatte, lobis, saaledes har jeg tællt engang 11. store Sammenfoldinger, hvoraf igien enhver bestod af 4. til 5. mindre. Denne Sag forestiller T. II. Fig. 1. 5. a. meget vel, endskiønt færre Sammenfoldinger her afbildes.

Inden for og gemeenligen neden for de nu beskrevne ydere Føleredskabe sidder Munden, som er guulagtig af Farve, og i Henseende til sin Skikkelse temmelig ligner et noget nedtrykt Moltebær, ligesom Munden seer ud paa en *HOLOTHURIA frondosa*, hvilken jeg i det Kongelige Svenske Videnskabers Akademies Handlinger for Aaret 1767., S. 115. folg. har beskrevet, og hvis Tegning tillige med Mundens sammesteds Tab. IV. Fig. 2., kan sees. Rundt om Munden sidde og nogle smaa hvidagtige, og tilspidsede (*) Føleredskabe af 2. Tommers

(*) *Acuminata*, sensu LINNÆI.

mers Længde, og dette er det andet Slags, jeg tilforn har nævnet.

Formedelst det første Slags Føleredskabe og det, dem vedhængende Legem fanger Dyret de Søe Kræk, og smaa Orme, det lever af, og drager dem ligesom ned i en Sæk til Munden, hvorved det suer Føden i sig. Dog gaaer det og an, at det sthyder Munden i Beiret; saa at den viser sig oven til midt imellem det første Slags større Føleredskabe, saasom jeg har seet paa den liden Unge, jeg tilforn har meldet om, som er aftegnet T. XII. Fig. 2. c, hvor Munden vises midt imellem Filamenterne af det første Slags Føleredskabe, der udbrede sig, og ligge paa hinanden som Hovedhaaar.

Formedelst Dyrets skjøre, og meget slimefulde Beskaffenhed, samt mangfoldige smaa Tarme, raadnede det meget hastigt, og stinkede derefter heesligt, saa at det ei var mueligt, noie at undersøge dets Indvolde og Tarme, ja af samme Aarsag kunde jeg end ikke vedligeholde et eneste Exemplar deraf, endskjønt det betimelig blev lagt i stærkt Brændeviin.

At dette Dyr henhører til ACTINIAS
LINNÆI seer enhver kyndig lettelig ind.
Men

Men iblant Hr. v. Linné hans Arter deraf i S. N. ed. XII. findes der ingen, det kunde henregnes til. *ACTINIA senilis*, har mest Lighed dermed, især, naar man blot seer paa Hr. v. Linné korte Karakter; men Forskiellen bliver dog meget stor, saasom man kan see af min Beskrivelse over samme i for- bemeldte Stockholmske Handlinger S. 121. folg. og de derved havende Tegninger Tab. IV. Fig. 4, 5, ja endog blot af Jons- stons 2de Tegninger paa *urtica major* og *minor*, som forekomme i hans Natur: His- storie, de exsiccatis Tab. XVIII. og fore- stille *LINNÆI ACTINIAM senilem*. Jeg anser det derfor for en ny Art af *ACTI- NIA*, som jeg kalder *ACTINIA polymorpha*, lævis, rufa, basinæqvabili & dilatabili, tenta- culis duplicis generis.

Fig. 2.
b

Fig. 1.

Fig. 4

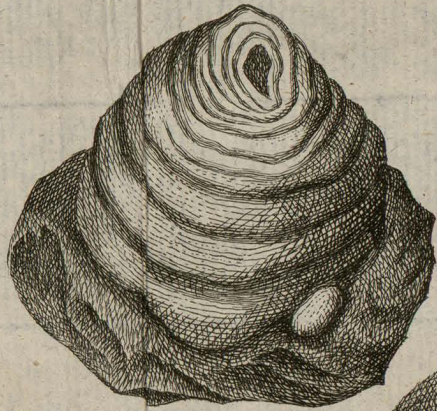

Fig. 3.

